

Mõtteid kristlikust kasvatusest perekonnas 21. sajandi esimesel poolel

VILJA LIGE, EEKBKL esindaja EKN hariduse ümarlauas

Erinevaid spekulatsioonide - ilmalikke või vaimulikke ettekuulutusi - silmas pidades oleme jõudnud ühiskonnana sellisesse arengufaasi, kus võime öelda, ja-jah, olukord on hullem kui oskasime ette kujutada. Sellised sõnad nagu *perekond*, *kasvatus*, *sõnakuulelikkus* või *alistumine* on minetanud oma tegeliku tähenduse või on lootusetult aegunud.

Masendav? Kohutav? Kindlasti mitte!

Jeesus Kristus ei seadnud meie ülesandeks maailma selliselt muuta, et Taevariik maa peal olema saaks. Ta ei tulnud riigikorda muutma. Ta tuli meid seestpoolt muutma. Tema teenimistööst näitas, et kõik inimesed ei parandanud meelt ega uskunud, mida Ta rääkis või tegi. Sest Jumal oli andnud inimesele vabaduse oma tee ise valida – kitsa või laia, Jumala poolel sõides või nautides allavoolu minekut. Me ei pea ka meid ümbritseva pärast liialt muretsema, sest ka seda ülesannet ei ole meile jäetud. Sest see hakkaks närima meie (vaimse) tervise kallal ja juhiks tähelepanu fookuselt kõrvale. See on kirjas ka Kristuse programmkõnes, Matteuse evangeelium, 6:27: „Aga kes teie seast suudab muretsemisega oma elule ühe küünrugi juurde lisada?“

Siiski, Taevariik saab olla meie südames ja meie perekonnas. Ja peabki olema. Meie igapäevaelus kõige tavalisemal kombel. Palve erinevates olukordades, valikute tegemisel, sööma asudes või teele minnes. Meie pangaarvel (kümne maksmine), meie söögilauas (tervislik toitumine), meie lugemislauas (vaimne toit) ja meie isiklikel väikestel ja suurtel ekraanidel. Ja tingimata meie kõige lähemates suhetes.

Kui su (lapse)laps palub sul muinasjuttu rääkida, kas sa valid Saabastega Kassi, Punamütsikese või pigem Piiblit Simsonist, Estrist või Rutist? Kas sa jätab lapsed pühapäeval koju või on neil harjumus see üks tund kirikus (pühapäevakoolis) viibida – olgu siis millistel motiividel tahes. Kui su teismelisel on romantiline suhe mittekristlasest vastassugupoolega, kas sa pead seda õigeks või püüad temaga tagajärgedest rääkida. Kas sa üldse selliseid teemasid puudutad? Mittekristlastega tuleb suhelda, kuid oma elu nendega siduda ei saa, sest nii on Piiblis kirjas. Vanast Testamendist leiame mitmeid suhtelugusid, mis lõpuks viivad Jumalast taganemise või hukatuseni ning Uues Testamendis ütleb Paulus 2. Korintlastele 6:14, „Ärge hakake vedama võõras ikkes koos uskmatutega!“

Koguja ütleb, „Õpeta poisile teed, siis ta ei lahku sellelt“. Kui sa õpetad lapse kirikuteed käima, siis ülejäänud eest hoolitseb Jumal. Aga oma osa ei või tegemata jätta. Tean üht peret, kus lastele anti valida, millisel teenistusel nad käivad, kuid 1 kord nädalas oli see kohustuslik. See ei ole survestamine, vaid kasvatus ja kuulekus. Kas pühapäevane kiriku külastus on karistus või preemia – see oleneb vanemate suhtumisest. Kui pahandust teinud lapsele öeldi vanasti, et ta peab pühapäeval üksi koju jääma, siis kõlas see karistusena. Järelikult perega koos kirikus olla oli preemia.

Kuidas on kümne käsuga? Kuidas me seda järgime? Kas see on iganenud käsumeelsus või vajalik meie heaoluks? Kas kümme käsku tähendab vaid mõrvast ja ropendamisest hoidumist, nagu

tänavaküsitlustest kuuleb? Kas pühapäeval ei pea tööd tegema või ei tohi tööd teha? Kui oled armastavast Jumalast õigesti aru saanud, siis tead, et seitsmes päev on sulle puhkuseks, kirikus käimiseks, pere ja sõprade jaoks. Mitte ostlemiseks ega suurpuhastuseks. Kui kõik päevad ei ole ühesugused, puudub vajadus rääkida stressist või depressioonist.

Luuka 9:23 „Kui keegi tahab käia minu järel, siis ta salaku oma mina ja võtku oma rist päevast päeva enese peale ja järgnegu mulle.“ See on väga karm, kuid selge tõde. Siin ei ole võimalik midagi interpreteerida või „välja vingerdada“, vaid tuleb lihtsalt alistuda. See ei ole täna kuigi moodne ega stiilne, kui me oleme alandlikud, kuid muud teed ei ole. Jeesus ütles, saage nagu lapsed – see tähendab usaldust, alandlikkust, sõnakuulelikkust, ... Eriti kriitilistes olukordades – seal ei küsita minu arvamust, minu parimat mõttekäiku ega vajata minu silmakirjalikkust. Tuleb alistuda – isale, emale, abikaasale, pastorile, õpetajale.

Põhja-Ameerikas räägitakse kristliku pere eeskujust kui peaaegu ainuvõimalikust teest Jeesuse juurde ja kogudusse. See ei ole arvamus, vaid uurimustel põhinevad faktid ja aastakümnete-pikkune statistika. Kahjuks ütleb seesama statistika, et koguduste liikmete arv ei tõuse ja vanus kasvab. Ja teine uurimus tõdeb, et pühendunud koguduseliikmed on pöördunud usku lapsena. Abiks on olnud perekond ja pühapäevakooli õpetaja.

Kodus kasvatades ei saa ka sotsiaalmeediat tähelepanuta jätta. See on koht, kus kristlane saab külvata armastust, headust ja lootust. Või teistpidi - küll on tore seal kõik kurjalt ära öelda ja paika panna!? Kas sellest muutub maailm? Kahjuks küll, kuid vales suunas, sest negatiivsusega külvad negatiivsust ja lootusetust. Toetun siin 1. Korintlaste 5. peatükile, mille lõpus Paulus küsib „... kas on minu asi kohut mõista nende üle, kes on väljas? ... Nende üle, kes on väljas, mõistab kohut Jumal.“

Pere – siit tuleb esmane maailmatunnetus, arusaamine heast ja kurjast, õigest ja väärast. Perel on tähtsaim roll ka haridustee ja eriala valiku suunamisel. Igasugune amet ei pruugi kristlasele sobida. Näiteks võib tuua meelelahutusäri kui (esmase) leiva teenimise võimaluse.

Sõnal “kasvatus” on vahel halb varjund, sest ähmane arusaam mingisugusest heaolust on justkui selle vastand. Kuid vabakasvatus ei tähenda lapse heaolu, kuna piiride seadmiseta ei ole võimalik kujundada täisväärtuslikku isiksust. Armastuses esitatud ja põhjendatud nõudmised ja keelud on olulised, mida teab ka mittekristlane. Kristlik kasvatus on kristlasele kohustuslik täita. Näiteid leiame iisraeli rahvale käskude andmise juurest – kui sa teed nii, siis juhtub nii, ja kui sa teed teisiti, siis juhtub ka teisiti, millele järgneb Jumala-poolne soovitus - vali elu ja sellega kaasnev õnnistus! (3. Moosese raamatu 26. peatükk.)

Vaadeldes peresid, kus lapsed ei ole oma vanemate usku omaks võtnud, võib reeglina näha kas liiga leebeid või liiga karme vanemaid. Domineerib ükskõiksus või armastavat õhustikku ja lähedust hävitav sarkasm ja pilkamine. Vanemaks olemine vajab jumalikku tarkust, mida on võimalik küsida otse, palvetades. Lapsel tuleb aidata leida häid kristlikke sõpru, kellega on samad huvid ja hovid. Olgu see suvelaager, muusika või sport. Kahjuks ei ole paljud kristlased üldse huvitatud, et nende lapsed taevateed käiksid, nende arvates leidku laps oma tee ise, kuigi Piibel kohustab meid väga otseselt õpetama ja rääkima Jumala suurtest tegudest. Piiblist ja meie oma eludest. Lastega kaasamine kodustes aruteludes vaimulikel teemadel, palvetamine ja osalemine koguduslikes sündmustes – see on kristlik kasvatus.

Rääkides laste soovidest või otsustusvabadusest, tuleb rääkida ka lapse suutmatusest ise teha suuri valikuid. Selleks ongi ema ja isa, kellega saab asju arutada ja õppida ilmaelust aru saama. Vastasel juhul tekib emotsionaalne üksindus. Need pered, kus istutakse koos õhtusöögi lauas või kus lihtsalt rohkem suheldakse, on kokkuhoidvamad ja tugevamad. Ja sellises peres kasvavad empaatilised ja mitmekülgsete teadmiste ja huvidega lapsed. Need lapsed ei pea õppima koolitunnis väga paljusid lihtsaid asju ning täiskasvanuks saades ei kahetse nad, et ei ole oma vanavanematega suhelnud ega tea nende nooruspäevade elu-olust mitte midagi.

Liiga varane täiskasvanuks saamine on meile tuttav varasemast ajaloost, kui tööelu algas juba tänases mõistes teises kooliastmes. Kahjuks on tänapäevane vanemate ajanappus, mida kroonib eneseteostus, andmas sama tulemust. Aega ei saa tekitada juurde, kuid aega saab võtta. Selleks on olemas kell ja kalender.

Noor inimene ei pea suhtlema vaid oma eakaaslastega ja õpetajatega, kes neid suunavad. Esimeseks eelistuseks peaks olema kodu, selle soe õhkkond, üksteiselt õppimine ja enesekeskuse taunimine, kristlik kasvatus. Kui lugeda inglise kirjanik Aldous Huxley romaani „Hea uus ilm“, võime tema utoopilisi möödunud sajandi 1. poole mõtteid pidada prohveti ettekuulutuseks. Kahjuks on inimkond juba sinna jõudnudki. Mõned võtmesõnad: jumalatus, egoism, narkootikumid, piibelliku perekonna tähenduse alavääristamine, oma elu ja rikkuse jumaldamine, olmeparadiis jne.

On rikastav suhelda erinevas eas ja erinevasse sotsiaalsesse rühma kuuluvate inimestega. Saab mõista, mida inimene üleüldse mõtleb, tunnetab, kuidas käitub. Kõike ei ole vaja ise läbi elada, leiutada või õppida oma vigadest, sest sellega kulutaksime kõiki oma väärtuslikke ressursse. Nagunii vedame suurema osa ajast oma eakaaslaste või töökaaslastega. Seda väärtuslikumad on hetked perekonnas või kiriku kogukonnas.

Tahan rääkida ka tänust, andmisest ja kümnisest, mis kuulub kristliku kasvatus juurde. See on osa elukaarest - tänu toomine tervena sündinud beebi eest, tubli koolilapse eest, õnnestunud koolivaliku ja töö eest, aga ka annetuse kogudusele peale laulatust või matust. Luuka 6:38 õpetab Jeesus, „Andke, ja teile antakse – hea, tihedaks vajutatud, raputatud, kuhjaga mõõt...“ Siin on neljakordne näide, et Jumala õnnistus võib meile osaks saada, kui me oleme kuulekad. Kes seda õnnistust ei tahaks? Kes ei tahaks maksta kümnist? Kui keegi arvab, et *tal omalgi on vähe, kuidas siis veel kogudusele anda saab*, siis järelikult ta ei anneta. Esmalt tuleb oma sissetulekust maha arvata kümnis ja siis hakkab midagi juhtuma! Siinkohal soovin muutuda isiklikuks. Olen seda töötust täites saanud rohkem õnnistatud, kui arvata oskasin ja veel - see ei allu matemaatika reeglitele. Siia ei kuulu vaid materiaalne külg, vaid ka head suhted lähedastega, kristlik perekond, jm. See ongi õnnistus.

Kordan uuesti oma esialgset mõtet – me ei saa muuta kõike, kuid me saame alustada endast ja enda lähedalt.

Olgu meil tarkust elada Jumalale meelepärast kristlikku pereelu kõigi selle väikeste ja suurte nüanssidega. Abiks olgu Piibel, palvetamine, kogudus ja kristlik meedia.